«فرهیختگان» بررسی کرد

دوئل جو و دونالد در زمین اقتصاد

روز جمعه همزمان با برگزاری چهاردهمین دوره انتخابات ریاست‌جمهوری در کشورمان، اولین مناظره جو بایدن، رئیس‌جمهور فعلی آمریکا با دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور سابق این کشور برگزار شد. فارغ از دعواها و متلک‌های شخصی و حزبی، اقتصاد، مرکز مباحث دو کاندیدای انتخابات آتی ریاست‌جمهوری ایالات‌متحده بود. نظرسنجی‌های رسمی نشان می‌دهد آمریکایی‌ها اقتصاد را به‌عنوان اولویت اصلی خود می‌دانند. از سمت دیگر، براساس نظرسنجی‌ای که ماه گذشته منتشر شد، ۴۶ درصد از پاسخ‌دهندگان به توانایی ترامپ در اقتصاد اعتماد دارند، درحالی‌که این میزان برای بایدن ۳۲ درصد بوده است. در ادامه وضعیت عملکرد هر دو نامزد انتخابات آمریکا در شاخص‌های مختلف بررسی شده است.

رشد اقتصادی

اساسی‌ترین شاخص عملکرد در اقتصاد، رشد سالانه تولید ناخالص داخلی (GDP) است، رقمی که میزان تولید در تمام محصولات از جمله هر وعده غذایی، هر دلار خرج شده توسط دولت برای اندازه‌گیری تغییرات در تولید کلی کشور را محاسبه می‌کند. ترامپ در طول مبارزات انتخاباتی ریاست‌جمهوری ۲۰۱۶ خود متعهد شد که می‌تواند اقتصاد ایالات‌متحده را به رشد سالانه ۴ درصد بازگرداند. اما او تنها در دو فصل به این هدف رسید: سه ماهه چهارم سال ۲۰۱۷ و سه ماهه سوم سال ۲۰۲۰، زمانی که اقتصاد ایالات‌متحده برای اولین‌بار در حال بازگشایی و بهبودی از همه‌گیری کووید-۱۹ بود، این نرخ رشد وعده داده شده ترامپ محقق شد. از سه ماهه اول ۲۰۱۷ تا سه ماهه اول ۲۰۱۹، رشد تولید ناخالص داخلی واقعی (تعدیل شده با تورم) به‌طور متوسط ۲,۵ درصد در هر سه ماهه بوده است. این عددی خوب برای اقتصادی بزرگ و متنوع بوده که به‌طور کلی هر سال شاهد رشد ۲ تا ۳ درصدی است، اما با سطوحی که ترامپ وعده داده بود فاصله زیادی دارد و با نرخ‌های رشد در پایان دوره دوم ریاست‌جمهوری اوباما برابری می‌کند. اقتصاد آمریکا در دوران جو بایدن و دونالد ترامپ با سرعت ثابتی گسترش پیدا کرده است. بدون در نظر گرفتن آثار ویروس کرونا و عمدتا سال ۲۰۲۰، نرخ رشد اقتصادی دولت بایدن با رشد سالانه حدود ۲,۹ درصد در مقایسه با کمتر از ۲,۷ درصدی ترامپ، کمی بهتر بوده است.

تورم

تورم یک چالش اصلی برای دولت بایدن بوده است، افزایش قابل توجه قیمت‌ها پس از اپیدمی کرونا باعث شد نرخ تورم آمریکا به بالاترین سطح خود در بیش از ۴۰ سال گذشته افزایش پیدا کند. بر اساس شاخص قیمت مصرف‌کننده، در ۴۱ ماه اول دوره ریاست‌جمهوری بایدن مجموع تورم ۱۹,۹ درصد در مقایسه با ۵,۴ درصد در ۴۱ ماه اول ریاست‌جمهوری ترامپ افزایش یافته است. تورم سال به سال در دوران بایدن به اوج خود در چهار دهه گذشته یعنی ۹ درصد در سال ۲۰۲۲ رسید. درحال‌حاضر تورم آمریکا به حول و حوش ۳ درصد کاهش یافته است. البته باید متذکر شویم تورم دوره بایدن ناشی از تاثیر طولانی کووید-۱۹ و جنگ روسیه و اوکراین بوده است. اگرچه درحال‌حاضر نرخ تورم از اوج خود در تابستان ۲۰۲۲ فاصله گرفته و کاهش پیدا کرده، اما آمریکایی‌ها می‌گویند هزینه‌های بالاتر دیدگاه آنها را نسبت به اقتصاد مخدوش کرده و رأی دهندگان به‌طور مداوم از تورم به‌عنوان نگرانی اصلی اقتصادی خود یاد می‌کنند. خبرگزاری رویترز در این خصوص می‌نویسد: «شاید سال‌ها طول بکشد تا بفهمیم این همه‌گیری چگونه اقتصاد را تغییر داده است، اما به‌دلایل خوب و بد، زمان پرنوسانی بود. از جنبه نزولی، تورم فوران کرد که به‌عنوان ترکیبی از زنجیره‌های عرضه به‌هم‌ریخته و مخارج کسری بی‌سابقه فدرال دیده می‌شود که در دوره ترامپ آغاز شد و در دوران بایدن ادامه یافت و به تقاضای مصرف‌کننده دامن زد.»

نرخ بهره

رئیس جمهور آمریکا قدرت بسیار کمی برای تأثیرگذاری بر نرخ بهره دارد. با وجود اینکه رئیس فدرال‌رزرو توسط رئیس‌جمهور تعیین می‌شود و مورد تایید کنگره قرار می‌گیرد، بانک مرکزی آمریکا استقلال کاملی دارد. اما اقدامات فدرال‌رزرو تاثیر بسیار مهمی بر اقتصاد دارد. در دوران بایدن، بانک مرکزی نرخ بهره را ۱۱ مرتبه افزایش داده تا تورم کنترل شود. نرخ بهره کنونی که حول و حوش ۵,۵ درصد قرار دارد، بالاترین سطح ۲۲ سال اخیر است. هر بار که فدرال‌رزرو نرخ بهره را افزایش می‌دهد یا حتی اشاره می‌کند که ممکن است این کار را انجام دهد، اثرات قابل توجهی در اقتصاد ایجاد می‌شود که منجر به هزینه‌های استقراض بیشتر برای انواع وام‌ها، ازجمله وام مسکن (در حال حاضر حدود ۷ درصد)، وام‌های شخصی (۱۲ درصد) و کارت‌های اعتباری (بالای ۲۰ درصد) می‌شود.

فدرال‌رزرو در نیمه اول ریاست‌جمهوری ترامپ به آرامی و پیوسته نرخ‌های بهره را افزایش می‌داد، زیرا تلاش می‌کرد سیاست پولی را پس از سال‌ها نرخ‌های نزدیک به صفر به نرخ‌های بالاتر بازگرداند. ترامپ مرتبا از فدرال‌رزرو به خاطر این رویکرد انتقاد می‌کرد و استدلال می‌کرد که نرخ‌های بالاتر رقابت را برای اقتصاد ایالات متحده در صحنه جهانی دشوارتر می‌کند. اما با مهار تورم، فدرال‌رزرو تا سال ۲۰۱۹ به روند صعودی خود ادامه داد، زمانی که ترس از رکود و نگرانی‌ها درمورد کندی رشد جهانی باعث شد تا سیاست‌های پولی کاهش یابد.

در همین حال، دولت بایدن شاهد یکی از تهاجمی‌ترین سیاست‌های پولی در دهه‌های اخیر بوده است؛ زیرا فدرال‌رزرو برای مهار تورم تلاش می‌کرد. این امر رشد قیمت را از اوج خود پایین آورد، اما همچنین خرید خودرو و خانه را گران‌تر کرده، باعث اخراج کارگران در صنایع حساس به نرخ بهره شده و موجب ترس سرمایه‌گذاران از رکود شده است.

بازار کار آمریکا

بازار کار به شدت قوی آمریکا بدون شک بزرگ‌ترین پیروزی کاخ سفید بوده است. از برخی جهات، بایدن زمانی وارد کاخ سفید شد که میلیون‌ها نفر به دلیل همه‌گیری کرونا هنوز شغلی نداشتند. حتی با این وجود، رشد سریع مشاغل جدید در سال‌های اخیر، بسیار بهتر از پیش‌بینی اقتصاددان‌ها بوده و باعث رشد اقتصادی قابل توجه آمریکا شده است. موضوع قابل توجه‌تر این است که با وجود سیاست‌های سختگیرانه فدرال‌رزرو برای افزایش نرخ بهره که منجر به کاهش سرعت رشد اقتصادی می‌شد، اما بازار کار هنوز قوی باقی مانده است. در زمان ریاست‌جمهوری جو بایدن، کارفرمایان توانسته‌اند ۱۵,۷ میلیون شغل ایجاد کنند؛ یعنی به طور میانگین بیش از ۴۰۰ هزار موقعیت شغلی در هر ماه. اخیرا سرعت ایجاد مشاغل جدید کاهش یافته و آمار ماه نوامبر حاکی از ایجاد ۱۹۹ هزار شغل جدید بوده است. در مقابل، در سه سال نخست ریاست‌جمهوری دونالد ترامپ و پیش از آغاز همه‌گیری که منجر به از دست رفتن ناگهانی بیش از ۲۰ میلیون شغل شد، اقتصاد تحت مدیریت ترامپ توانسته بود به طور میانگین ۱۷۶ هزار شغل جدید در هر ماه ایجاد کند.

نرخ بیکاری در ژانویه سال ۲۰۲۳ به کمترین میزان در ۵۳ سال گذشته یعنی ۳,۴ درصد کاهش یافت و از آن زمان به بعد به جز یک ماه، زیر ۴ درصد باقی مانده است. در دوره ترامپ بدون احتساب سال ۲۰۲۰، نرخ بیکاری در پایان سال ۲۰۱۹، ۳,۶ درصد بوده است. در دوران بایدن این میزان به ۳,۴ درصد رسیده و تا ماه می بیش از دو سال زیر ۴ درصد بوده است.

قیمت مسکن

مالکیت خانه یکی از بزرگ‌ترین راه‌های ثروت‌آفرینی در آمریکایی است و افزایش اخیر قیمت‌ها یک شمشیر دولبه قلمداد می‌شود؛ بسیاری از افرادی که خواهان خرید خانه برای نخستین‌بار هستند، با مشکلات زیادی روبه‌رو شده‌اند، اما افرادی که از قبل خانه داشتند، از افزایش قیمت سود می‌برند.

اما درمجموع خرید خانه در دوران جو بایدن دشوارتر شده است. قیمت خانه در دوران همه‌گیری کرونا با افزایش بسیار چشمگیری همراه بود و از بهار ۲۰۲۰ تا پاییز ۲۰۲۲ میلادی با رشد ۴۹ درصدی مواجه شد. گلدمن ساکس اعلام کرده افزایش قیمت خانه باعث‌شده قدرت خرید خانه به پایین‌ترین سطح تاریخی خود برسد. قیمت خانه اکنون به‌طور میانگین ۴۳۱ هزار دلار است که نسبت به قیمت ۴۸۰ هزار دلاری در سال گذشته میلادی کاهش پیدا کرده، اما هنوز بسیار بالاتر از قیمت‌های پیش از دوران همه‌گیری محسوب می‌شود. نرخ وام مسکن نیز طی دو سال گذشته بیش از دو برابر شده و از حدود ۱,۳ درصد به حدود ۷ درصد افزایش پیدا کرده است. همین موضوع باعث‌شده خرید خانه دشوارتر شود. کمبود خانه دربرابر تقاضای بالا، علت اصلی بالا باقی ماندن قیمت خانه در آمریکاست. گزارش‌های رسمی نشان می‌دهد بیش از نیمی از مستاجران حدود ۳۰ درصد از درآمد خود را صرف مسکن می‌کنند که باعث می‌شود هزینه‌های آنها سنگین شود.

دستمزدها

درحالی‌که فرآیند رشد دستمزدهای بایدن و ترامپ هر دو به‌طور مشابه روی کاغذ قابل مشاهده است، اما واقعیت این است که کارگران آمریکایی به دلیل تورم شاهد کاهش درآمدهای واقعی خود در دوره بایدن بوده‌اند. در دوران ترامپ، رشد دستمزدها بالاتر از تورم ماند و باعث افزایش اندکی در درآمد کارگران شد.

از مارس ۲۰۲۱، قیمت‌های مصرف‌کننده از درآمد فاصله گرفتند، اما بار دیگر در اوایل سال ۲۰۲۳ این روند معکوس شد. با استناد به داده‌های اداره آمار کار ایالات‌متحده، نتیجه این است که متوسط دستمزدهای هفتگی واقعی بین آغاز دوره ریاست جمهوری بایدن تا سه‌ماهه اول سال ۲۰۲۴ حدود ۲,۲ درصد کاهش یافته است. به گزارش بانک فدرال رزرو درحالی‌که رشد دستمزدهای واقعی در ماه‌های اخیر اندکی مثبت شده، اما سطح دستمزدهای واقعی همچنان پایین‌تر از سه‌ماهه اول سال ۲۰۲۱ بوده است.

قیمت بنزین

روسای جمهور کنترل بسیار کمی بر قیمت بنزین دارند، اما این موضوعی است که ترامپ توانسته بود در آن مدیریت بهتری داشته باشد و قیمت بنزین در دوران او پایین بود؛ اتفاقی که می‌تواند برخی نارضایتی‌های مردم آمریکا از شرایط فعلی اقتصادی را توضیح دهد.

تبعات همه‌گیری، جنگ اوکراین و افزایش تقاضا، همگی باعث شده‌اند قیمت بنزین از سال ۲۰۲۰ با نوسان شدیدی همراه باشد. از آوریل ۲۰۲۰ تا آوریل ۲۰۲۲، قیمت بنزین بیش از دوبرابر شده، اما از ژوئن ۲۰۲۲ که اوج قیمت بنزین بود (۵ دلار به ازای هر گالن)، قیمت‌ها درحال کاهش بوده و در حال حاضر ۳,۵ دلار در هر گالن است. تحلیلگران اعلام کرده‌اند قیمت بنزین تا پایان سال می‌تواند به کمتر از ۳ دلار به ازای هر گالن کاهش پیدا کند.

بازار سهام

بازار سهام در دوران ترامپ به‌سرعت با افزایش ارزش همراه شد و این روند در دوران بایدن نیز ادامه دارد. همچنین پس از دوره‌ای از افت در سال ۲۰۲۲، ارزش سهام‌ها با افزایش خوش‌بینی‌ها نسبت به پایان یافتن چرخه افزایش نرخ بهره توسط بانک مرکزی آمریکا، بار دیگر در حال رشد است. میانگین صنعتی داوجونز و نزدک در ماه جاری میلادی به بالاترین حد خود رسیده است.

سیاست‌های مالیاتی

محور اصلی دولت ترامپ کاهش مالیات بود، اما بایدن سیاست افزایش مالیات با شیب ملایم را دنبال کرد. بااین‌حال همچنان مجموع دریافتی‌های دولت فدرال با وجود سیاست‌های کاهشی مالیات در زمان ترامپ و به‌دنبال آن سیاست‌های افزایشی در زمان بایدن، رشد قارچی را طی کرده است، البته پس از تعدیل تورم نیز دریافت مالیات فدرال افزایش یافته است. درمجموع سیاست مالیاتی ترامپ به نفع مالیات دهندگان بوده است.

اقتصاد ترامپ و بایدن از زاویه دید کارشناسان

پیمان مولوی، اقتصاددان در گفت‌وگو با «فرهیختگان» درباره وضعیت شاخص‌های اقتصادی در دوران ریاست‌جمهوری بایدن و ترامپ اظهار داشت: «اگر بخواهیم جانبدارانه به سیاست‌های اقتصادی ترامپ و بایدن نگاه نکنیم، دوران ریاست‌جمهوری ترامپ با بایدن قابل مقایسه نیست؛ چراکه یک یا دو سال پس از روی کار آمدن ترامپ شاهد بزرگ‌ترین رخداد اقتصادی و اجتماعی بعد از جنگ جهانی دوم به نام کووید ۱۹ بودیم. کلاس شواپ، رئیس مجمع جهانی اقتصادی در کتاب خود تحت عنوان «The Big Reset: War on Gold and the Financial Endgame» از کووید ۱۹ به‌عنوان بزرگ‌ترین ریست جهان در قرن‌های اخیر یاد می‌کند. دولت ترامپ با این موضوع درگیر شده است. وضعیت به قدری وخیم بوده که فقط در سال ۲۰۲۰، حجم نقدینگی در اقتصاد آمریکا از ۱۵,۷ تریلیون دلار به بالغ بر ۲۱,۷ تریلیون دلار رسید؛ اثرات این موضوع بر حوزه‌های مختلف دیگر بسیار زیاد بود. درنتیجه به لحاظ نوع اتفاقی که رخ داده است، ترامپ درگیر کووید ۱۹ بوده، اما شاخص‌های اقتصادی پیش از کرونا نشان می‌دهد او در حوزه بیکاری، رشد اقتصادی، ایجاد اشتغال و... موفق عمل کرده است.»

وی افزود: «بعد از اینکه رشد اقتصادی آمریکا محدود شد، جو بایدن رئیس‌جمهور آمریکا شد که شاهد تولید و تزریق واکسن بودیم. از منظر اقتصادی ریاست‌جمهوری بایدن رشد اقتصادی بالاتر را به دنبال داشت که سبب شد نرخ بیکاری کاهش پیدا کند و پیشرفت در سایر حوزه‌ها هم رقم بخورد. ازجمله این موارد می‌توان به کنترل تورم و رساندن آن از ۹ به ۳,۲ درصد اشاره کرد. دولت ترامپ در برخی حوزه‌ها موفق و در برخی بخش‌ها ناموفق عمل کرد. برای مثال دولت ترامپ در کنترل نقدینگی خوب عمل نکرد، اما در دولت بایدن کنترل نقدینگی صورت گرفت. باید توجه داشت که این موارد بیشتر به سیاست‌های اتخاذی فدرال‌رزرو بازمی‌گردد.» هرچند عملکرد اقتصادی جو بایدن نامطلوب نبوده و موفق شده رشد اقتصادی را در آمریکا رقم بزند، اما به نظر می‌رسد او موفق نشده رای دهندگان را به انتخاب دوباره خود قانع کند. مولوی در این‌باره افزود: «من فکر نمی‌کنم بایدن عملکرد خیلی بهتری از ترامپ داشته باشد. اینکه آمریکا در دوران کرونا شاهد یک فروپاشی و یک مشکل حاد اقتصادی بوده و پس از آن رشد اقتصادی رخ داده، به معنای بهبود اقتصاد نیست. این مقایسه نابرابر است. اگر ترامپ هم باقی می‌ماند و واکسن کووید می‌آمد، شاید همین اتفاقات اقتصادی، حتی بهتر از دوران بایدن رقم می‌خورد. شرایط اقتصادی در دولت ترامپ به دلیل کاهش مالیات بهینه شده بود.»

مولوی ادامه داد: «در دوران ترامپ نرخ بهره ۰,۲۵ درصد و سیاست انقباضی و به نفع رشد اقتصادی بود. در دوران بایدن به‌واسطه کرونا، اقتصاد آمریکا رشد مثبت را ثبت کرده است. این موضوع به این معنا نیست که بایدن فعالیت اقتصادی موثر نداشته، بلکه اگر دوران ریاست‌جمهوری ترامپ ادامه می‌یافت هم شاهد همین رشد اقتصادی دوران بایدن و حتی بهتر از آن می‌بودیم. در آمریکا شاهد افزایش حداقل ۳۰ درصدی قیمت در حوزه مسکن بودیم؛ وقتی این مورد را با کشوری مانند کانادا مقایسه می‌کنیم، می‌بینیم کمتر از کانادا بوده است. در برخی حوزه‌ها آمریکا سیاست پولی خود را بهتر از کشورهای دیگر به چرخه درآورده است. در کانادا شاهد وضعیت وخیم‌تری بوده‌ایم. کووید شوخی‌بردار نبود و نمی‌توان آن را دست‌کم گرفت. همه‌گیری ویروس کرونا اتفاقات عظیمی را در کل دنیا رقم زد. تاثیرات ناشی از کرونا با جنگ جهانی دوم مقایسه می‌شود. ترامپ در بدترین نقطه رویارویی با کرونا رئیس‌جمهور بود. همچنین باید توجه داشت در دوران ترامپ علاوه‌بر مهاجرانی که مشکلات مهاجرتی داشتند، اکثریت از بسیاری از سیاست‌های ترامپ منفعت بردند.»

مولوی در پایان گفت: «مناظره اول نشان می‌دهد جو بایدن شانسی در مقابل ترامپ ندارد. به نظر می‌رسد در حوزه اقتصاد در آمریکا شاهد یک چرخش خواهیم بود. اگر ترامپ رئیس‌جمهور شود، جلوی سرعت رشد کشورهایی مثل چین را خواهد گرفت. از سوی دیگر تلاش خواهد کرد به داخل رجوع کند و آمریکا را برای سرمایه‌گذاری در برخی حوزه‌ها جذاب‌تر کند. توجه داشته باشیم ترامپ در حوزه اقتصاد دید درون‌گرایانه‌تری نسبت به بایدن دارد. اگر بایدن رئیس‌جمهور شود، روند موجود را ادامه خواهد داد و همین تنش‌ها را در سطح جهانی خواهیم داشت. هنوز نمی‌دانیم استراتژی ترامپ در زمینه تحریم چگونه است اما وی احتمالا رفتارهای نامتعارف نیز خواهد داشت.»

گزارش بانک مرکزی از بهبود شاخص‌های اقتصادی در دولت سیزدهم

از کاهش انتظارات تورمی تا بهبود رشد اقتصادی

رئیس‌کل بانک مرکزی با تاکید بر اینکه با اقدامات و برنامه‌های عملیاتی انجام‌گرفته طی سه سال گذشته، نرخ رشد پول به قبل از تحریم‌های سال ۹۶ بازگشت که نشان‌دهنده بهبود مطلوب سطح انتظارات تورمی است، گفت: «کاهش همزمان رشد پایه پولی و نقدینگی، دستاورد مهمی به شمار می‌رود. میانگین نرخ رشد اقتصادی دولت سیزدهم از تمام دوره‌ها بالاتر است و در این دوره، ضریب جینی کاهش یافت و نرخ بیکاری از ۱۲,۲ به ۸,۱ درصد رسید.»

محمدرضا فرزین در نشست خبری مشترک با وزیر راه و شهرسازی در محل نهاد ریاست‌جمهوری ضمن تشریح سیاست‌های دولت سیزدهم در حوزه متغیرهای اقتصاد کلان گفت: «بخش واقعی اقتصاد از منظر رشد مهم‌ترین متغیر محسوب می‌شود، چراکه این متغیر تاثیر مستقیمی بر درآمد سرانه و رشد اقتصادی دارد و شاخصی است که وضعیت کشور را در مقایسه با رقبای اقتصادی در حوزه منطقه‌ای و بین‌المللی نشان می‌دهد.» وی با اشاره به روند تغییرات رشد اقتصاد کشور از سال ۱۳۹۷ تا سال ۱۴۰۲ گفت: «آمارها نشان می‌دهد متوسط رشد تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه (قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵) طی دوره ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۹ معادل نیم‌درصد بود که این شاخص در سال ۱۴۰۲ بدون احتساب نفت ۳,۶ درصد و با احتساب نفت ۴,۵ درصد بود.»

رئیس‌کل بانک مرکزی رشد اقتصادی کشور در سال ۱۴۰۲ را یکی از رشدهای شاخص در میان کشورهای منطقه عنوان کرد و گفت: «آمارها بیانگر این واقعیت است که دستیابی به رشد پنج‌درصدی در سال ۱۴۰۲ بالاترین نرخ رشد در سال ۲۰۲۳ میلادی در میان کشورهای منطقه است و پیش‌بینی‌ها حاکی از استمرار این رشد در سال جاری است.»

رئیس‌کل بانک مرکزی رشد سرمایه‌گذاری در حوزه‌های مختلف اقتصادی را نویدبخش استمرار رشد اقتصادی دانست و گفت: «تشکیل سرمایه در بخش‌های اقتصادی که طی سال‌ها عموما منفی بوده، مثبت شده است و این نوید امید بخش را به ما می‌دهد که شاهد پایداری نرخ رشد خواهیم بود.» وی افزود: «آمارها نشان می‌دهد نرخ رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص از منفی ۱۵,۸ درصد درسال ۱۳۹۷ به منفی ۶,۶ درصد درسال ۹۸ به ۳,۲ درصد در سال ۱۳۹۹ رسید که این نرخ درسال ۱۴۰۰ به صفر و در سال ۱۴۰۲ به ۷,۲ درصد رسید. همچنین نرخ رشد تشکیل سرمایه ناخالص در زمینه ماشین‌آلات در سال ۱۴۰۲ به ۷,۹ درصد و در حوزه ساختمان به ۷,۱ درصد رسید در حالی که این نرخ در سال ۱۳۹۷ به ترتیب منفی ۲۱,۲ درصد و منفی ۱۱,۴ درصد بود که مهم‌ترین دلیل افزایش نرخ تشکیل سرمایه در بخش ماشین‌آلات به دلیل بهبود تخصیص ارز برای تامین ماشین‌آلات و مواد اولیه بوده است.»

رئیس‌کل بانک مرکزی افزود: «میانگین رشد تولید ناخالص داخلی بدون نفت در دوره ۱۰ ساله ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۹ معادل ۱,۲ درصد بود و این شاخص در مقطع ۲۰ ساله ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۹ به ۳,۵ درصد و در مقطع ۲۵ ساله ۱۳۷۶ تا ۱۳۹۹ به ۳,۶ درصد رسید. این در حالی است که این شاخص در مقطع نیمه دوم سال ۱۴۰۰ تا پایان سال ۱۴۰۲ به ۴ درصد رسید.»

رئیس‌کل بانک مرکزی افزود: «در حالی که میانگین رشد تشکیل سرمایه ثابت کل در دوره ۱۰ ساله ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۹ منفی ۷,۸ درصد بود این شاخص در مقطع نیمه دوم سال ۱۴۰۰ تا پایان سال ۱۴۰۲ به ۶,۴ درصد رسید؛ همچنین میانگین رشد تشکیل سرمایه در بخش ساختمان در این مقاطع از منفی ۴,۸ درصد به ۳,۲ درصد و شاخص رشد تشکیل سرمایه در حوزه ماشین‌آلات از منفی ۹.۹ درصد به ۱۱,۸ درصد رسید.»

وی با اشاره برخی تحلیل‌ها در حوزه متغیرهای اقتصاد کلان و ملاک قرار دادن میانگین نرخ‌های رشد تصریح کرد: «در تحلیل این متغیرها باید به این نکته توجه داشت که هرچند میانگین کاهشی است اما باید به این نکته توجه داشت که روند نرخ رشد نقدینگی از ۴۲,۸ درصد آغاز کار دولت سیزدهم به ۲۸,۱ درصد رسیده است، این بدان معناست که هرچه به جلو رفته‌ایم روند کاهنده بوده است.»

فرزین گفت: «بررسی نرخ رشد پایه پولی نیز نشان می‌دهد که که نرخ رشد درسال گذشته به ۴۲,۳ درصد رسید؛ منتقدان دولت اینگونه تحلیل می‌کردند که با رشد پایه پولی باید در انتظار رشد نقدینگی هم باشیم و همان زمان گفته شد که نرخ رشد پایه پولی ناشی از افزایش سپرده قانونی بانک‌ها است و نه اضافه برداشت بانک‌ها؛ لذا پیش‌بینی کردیم که این رشد نرخ پایه پولی کاهش خواهد یافت و لذا شاهد بودیم که این نرخ به ۲۸,۱ درصد کاهش یافت و نقدینگی هم به روند کاهشی خود ادامه داد.»

وی افزود: «بررسی روند کاهش نرخ رشد نقدینگی نیز نشان می‌دهد که نرخ رشد نقدینگی از ۴۲,۸ درصد به ۳۹ درصد، ۳۱,۱ درصد، ۲۴,۳ درصد در پایان سال گذشته و بالاخره ۲۵,۶ درصد در اردیبهشت ماه رسید ولی با توجه به هدف‌گذاری ماهانه انجام‌شده از هدف دور نشده‌ایم و چون قصد داشتیم بازارها دچار انسداد نقدینگی نشود مقداری اجازه افزایش نقدینگی داده شد، لذا در اردیبهشت ماه شاهد افزایش نرخ رشد نقدینگی به بالای ۲۵ درصد هستیم.»

وی تاکید کرد: «برنامه بانک مرکزی برای نرخ رشد نقدینگی در سال جاری نرخ ۲۵ درصد با تغییر مثبت و منفی دو درصد است که تا پایان سال محقق خواهد شد و این بیانگر تحقق اهداف پولی است که در عین دستیابی به رشد اقتصادی رشد نقدینگی نیز کاهش یافته است که کار بسیار دشواری است.»

رئیس‌کل بانک مرکزی نرخ رشد نقدینگی را در ابتدای آغاز به کار دولت سیزدهم ۴۲,۸ درصد عنوان کرد و گفت: «این نرخ رشد در سال ۱۴۰۲ به ۲۴,۳ درصد رسید که به میزان ۱۸,۵ درصد نسبت به زمان شروع دولت سیزدهم کمتر است. آمارها نشان می‌دهد متوسط رشد بلندمدت نقدینگی در بازده زمانی ۲۰ ساله (۱۳۸۲-۱۴۰۲) ۲۸,۵ درصد است، لذا رشد محقق شده ۴,۲ درصد کمتر از متوسط بلند مدت ۲۰ ساله است.» وی افزود: «نرخ رشد نقدینگی محقق‌شده در سال ۱۴۰۲ معادل ۳,۹ درصد کمتر از متوسط بلندمدت ۲۴ ساله (۱۳۷۸-۱۴۰۲) و معادل ۱,۴ درصد کمتر از متوسط بلند مدت ۶۲ ساله (۱۳۴۰-۱۴۰۲) می‌باشد.»

وی در ادامه با اشاره به تحولات رشد پول به‌عنوان نمادی از انتظارات تورمی گفت: «رشد پول در بین کل‌های پولی دارای بالاترین همبستگی با تورم در کوتاه‌مدت است و آمارها نشان می‌دهد این شاخص از ۴۲,۸ درصد در سال ۱۴۰۰ به ۶۵,۲ درصد در سال ۱۴۰۲ رسید و با اقدامات انجام‌شده این شاخص در سال ۱۴۰۲ به ۱۷,۵ درصد کاهش یافت که این رقم حتی کمتر از نرخ ۱۹,۴ درصدی پیش از اعمال تحریم‌ها است و این بیانگر کاهش انتظارات تورمی و آرامش حاکم بر بازارها است.»

فرهیختگان
شنبه ۹ تیر ۱۴۰۳
شماره ۴۱۷۲
WWW.FDN.IR
FARHIKHTEGANDAILY

مدیرمسئول:
محمدامین ایمانجانی
قائم‌مقام مدیرمسئول:
مسعود فروغی
سردبیر:
محمد زعیم‌زاده
تلفن و فکس:
۶۲۹۹۹۴۹۵ (۰۲۱)
کدپستی:
۱۱۳۵۶۳۳۸۱۶
چاپ:
چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی
نشانی:
خیابان حافظ، پایین‌تر از جمهوری روبه‌روی ساختمان بورس
ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم